

การอ้างอิงและพฤติกรรมกรรมการอ้างอิงที่ปรากฏในงานวิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

นางสาวสุจิตรา มลารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-955-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16451541

CITATION AND CITATION BEHAVIOR IN SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY
RESEARCH REPORTS

Miss Suchittra Malarak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-955-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การอ้างอิงและพฤติกรรมการอ้างอิงที่ปรากฏในงานวิจัยสาขาวิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
โดย นางสาวสุจิตรา มลารักษ์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จันทวิมล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Sanit Ungsuan

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Prasert

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพนมิล กุลบุญ)

Sanit Ungsuan

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์จี้ จันทวิมล)

Prasert

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์)

Wichai

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชัชยพร เหมะรัชตะ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุจิตรา มาลารักษ์ : การอ้างอิงและพฤติกรรมการอ้างอิงที่ปรากฏในงานวิจัยสาขาวิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (CITATION AND CITATION BEHAVIOR IN SOCIOLOGY
AND ANTHROPOLOGY RESEARCH REPORTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.คส์ สันทวิมล, 202 หน้า.
ISBN 974-584-955-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอ้างอิงในรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับ
ปริญญาโทและปริญญาตรีสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาของภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิต-
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้วิธี
การวิเคราะห์เอกสารในด้านประเภท, ภาษา, อายุ และขอบเขตเนื้อหาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง
ตลอดจนใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงของผู้เขียนรายงานการวิจัยและ
วิทยานิพนธ์สาขาสังคมวิทยาดังกล่าวในด้านเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง, การพิจารณาถึงความสำคัญและ
ความจำเป็นของเอกสารที่นำมาอ้างอิง, ความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิง และจำนวนเอกสารที่ใช้
เรียบเรียงในงานเขียนแต่มีได้อ้างอิง

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ (53.04%) และวารสาร (20.39%) เป็นประเภทของเอกสารที่ได้อ้างอิงมากที่สุด เอกสารภาษาไทย (54.52%) ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเฉพาะภาษา
ของหนังสือและวารสารปรากฏว่า หนังสือและวารสารภาษาอังกฤษ (27.07% และ 13.25%) ได้รับการ
อ้างอิงมากที่สุด เอกสารที่อยู่ในช่วงอายุ 1-5 ปี (28.40%) ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เอกสารในหมวด
สังคมวิทยา (35.06%) ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เหตุผลที่ผู้วิจัยคำนึงถึงมากที่สุดในการนำเอกสารมา
อ้างอิง คือ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่งานเขียนเดิม, เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลัง
ทำวิจัยและระเบียบวิธีการที่ใช้ในการวิจัย, และเพื่อให้ผู้อ่านมีภูมิหลังเป็นพื้นฐานในการอ่านต่อไป ในการ
นำเอกสารมาอ้างอิง ผู้วิจัยมีการพิจารณาว่าเอกสารนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่องานเขียน และตั้งใจใช้
เอกสารที่สำคัญและจำเป็นนั้นเพื่องานเขียนโดยเฉพาะ (92.07%) จำนวนเอกสารที่ผู้วิจัยใช้เรียบเรียง
ในงานเขียน แต่มีได้อ้างอิงอยู่ในช่วง 0-2 รายการมากที่สุด (35.42%) เหตุผลที่ผู้วิจัยตอบมากที่สุดในการ
กรณีได้อ้างอิงเอกสารที่ไม่ได้ใช้ด้วยตนเอง คือ ได้บรรณานุกรมของเอกสารนั้น แต่หาตัวเล่มไม่พบ จึงอ้าง
จากงานของผู้อื่นที่เคยอ้างไว้ (54.17%) เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกตอบมากที่สุดในการที่ไม่อ้างอิงเอกสารที่ใช้
เรียบเรียงในงานเขียน คือ ใช้เอกสารเพียงนำแนวคิดหลักการมาดัดแปลงในการเรียบเรียงงาน
เขียนเท่านั้น (51.72%)

ภาควิชา บรรณารักษ์ค่าสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษ์ค่าสตร์และสารนิเทศค่าสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต สุจิตรา มาลารักษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C410577 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: CITATION BEHAVIOR / SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY/ CITATION/
RESEARCH REPORT

SUCHITTRA MALARAK : CITATION AND CITATION BEHAVIOR IN SOCIOLOGY AND
ANTHROPOLOGY RESEARCH REPORTS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SACHI
CHANDAVIMOL. 202 pp. ISBN 974-584-955-3

The purpose of this research is studying the citation in research reports and master theses of the Sociology and Anthropology Department, Graduate School, Chulalongkorn University and the Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University. Research method is analysing types, languages, ages and subjects of the cited documents, together with questioning to ask the writers of research reports and master theses for their reasons of citing, their considering the importance and necessity of the cited documents, their consulting the cited documents and the number of the documents that the writers used in their works but did not cited.

The results of the study was found that the books (53.04%) and the journals(20.39%) were types of mostly cited of documents. Thai documents (54.52%) were mostly cited. The English books (27.07%) and the English journals (13.25%) were mostly cited. The ages of mostly cited documents (28.40%) were 1-5 years. The subject of mostly cited documents (35.06%) was Sociology. In citation, the writers mostly think about three reasons : pay homage to pioneers, identifying idea or concept of the content and methodology, and providing background reading to the reader. The cited documents (92.07%) were considered to be important and necessary, therefore, they were consulted especially for written works. The documents in item 0-2 (35.42%) were consulted in written works, but were not cited. The most reason that the writers cited the unconsulted documents(54.17%) was the writers got the bibliographic of documents but they could not find the actual documents. The most reason for unciting consulted documents (51.72%) was those documents were only investigated merely for applying the concepts for the written works and not for the practical use in the citation.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต..... สุจิตรา มลาราก

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Sachi

สารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากกองศาสตราจารย์ศจี จันทวิมล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลา ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลต่อการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพนมิล กุลบุญ ซึ่งกรุณาเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์ และรองศาสตราจารย์ชัชยพร เหมะรัชตะ ผู้เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจในการเรียน ตลอดจนมาถึงสำเร็จการศึกษา รวมทั้งญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดีมาโดยตลอด

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ที่ยกย่องรวบรวมแบบสอบถามทุกท่าน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ในการทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุจิตรา มลารักษ์

ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
แนวเหตุผล.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
บทที่ 2 ปริทัศน์วรรณกรรม.....	10
การอ้างอิง.....	10
พัฒนาการของการอ้างอิง.....	12
พฤติกรรมการอ้างอิง.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
งานวิจัยในประเทศ.....	18
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	23
กำเนิดของการศึกษาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....	30
สังคมวิทยา.....	30
มานุษยวิทยา.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในประเทศไทย.....	31
การศึกษาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	32
ประวัติและแผนการศึกษา.....	32
การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา.....	33
สาขาสังคมวิทยา.....	33
สาขามานุษยวิทยา.....	33
สาขาประชากรศาสตร์.....	34
การศึกษาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	34
ประวัติของการพัฒนาการศึกษา.....	34
การผลิตบัณฑิตและหลักสูตรการศึกษา.....	37
การศึกษาในระดับปริญญาโททางสังคมวิทยา.....	37
โครงสร้างหลักสูตร.....	38
การศึกษาในระดับปริญญาโททางมานุษยวิทยา.....	38
โครงสร้างของหลักสูตร.....	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	41
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์.....	51
การอ้างอิงเอกสารของผู้วิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ในด้านประเภท ภาษา อายุ และขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสาร.....	54
ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	54
ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	73
ขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	77
พฤติกรรมกรรมการอ้างอิงของผู้วิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ในด้านเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง ความสำคัญของเอกสารที่นำมา อ้างอิง ความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิง และจำนวนเอกสารที่ใช้ในการ เรียบเรียงงานเขียนแต่มีได้นำมาอ้างอิง.....	87
เหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง.....	89
ความสำคัญของเอกสารที่นำมาอ้างอิง.....	93
ความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิง.....	95
จำนวนเอกสารที่ใช้ในการเรียบเรียงงานเขียนแต่มีได้นำมาอ้างอิง....	101
บทที่ 5 สรุปลผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปลผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	105
ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	106
ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	111
อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	113
ขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง.....	114
เหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง.....	116
ความสำคัญของเอกสารที่นำมาอ้างอิง.....	118
ความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิง.....	119
จำนวนเอกสารที่ใช้ในการเรียบเรียงงานเขียนแต่มีได้นำมาอ้างอิง....	122
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ.....	124
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	125
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	126
รายการอ้างอิง.....	127

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	135
ก. รายชื่อวิชาวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา.....	135
ข. แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย สาขาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา.....	142
ค. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องการอ้างอิงและพฤติกรรมการอ้างอิง ที่ปรากฏในงานวิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....	146
ง. หลักสูตรรายวิชาเรียนสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	193
จ. รายชื่อหนังสือและวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากโดยจัดเป็นหนังสือ และวารสารหลักที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดสาขาวิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา.....	201
ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยที่ใช้ในการวิจัย.....	51
2 จำนวนรายการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย จำแนกตามสถาบันการศึกษา.....	53
3 จำนวนการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยจำแนก ตามประเภทของเอกสาร.....	57
4 รายชื่อหนังสือที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปในวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย.....	60
5 รายชื่อบทสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปในวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย.....	65
6 จำนวนการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยจำแนกตามภาษา ของเอกสาร.....	70
7 จำนวนการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างๆ ในวิทยานิพนธ์และรายงาน การวิจัยจำแนกตามประเภทของเอกสาร.....	72
8 จำนวนการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยจำแนกตาม ช่วงอายุของเอกสาร.....	74
9 จำนวนการอ้างอิงเอกสารในช่วงอายุต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ และรายงาน การวิจัยจำแนกตามประเภทของเอกสาร.....	76
10 จำนวนการอ้างอิงเอกสารในขอบเขตเนื้อหาวิชาต่างๆ จำแนกตามประเภท ของเอกสาร.....	79
11 จำนวนการอ้างอิงเอกสารในขอบเขตเนื้อหาวิชาต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ จำแนกตามประเภทของเอกสาร.....	83
12 จำนวนการอ้างอิงเอกสารในขอบเขตเนื้อหาวิชาต่างๆ ในรายงาน การวิจัยจำแนกตามประเภทของเอกสาร.....	86
13 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจำแนกตามสถาบันการศึกษา.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
14 จำนวนผู้ค้ำึงถึงและไม่ค้ำึงถึงเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง ในวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย.....	92
15 จำนวนเอกสารในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยจำแนกตาม ความสำคัญของเอกสาร.....	94
16 จำนวนเอกสารในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยจำแนกตาม ความตั้งใจใช้เอกสาร.....	96
17 จำนวนครั้งของการเลือกตอบเหตุผลที่อ้างถึงเอกสารที่ไม่ได้ใช้ ด้วยตนเองของผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์.....	98
18 จำนวนรายการเอกสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของ เอกสารกับความตั้งใจใช้เอกสารจำแนกตามวิทยานิพนธ์และรายงาน การวิจัย.....	100
19 จำนวนเอกสารที่ผู้วิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ใช้ใน งานเขียนแต่ไม่ได้อ้างถึง ในรายการอ้างอิง จำแนกตามวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยของแต่ละสถาบัน.....	102
20 จำนวนของการเลือกตอบเหตุผลที่ไม่อ้างถึงเอกสารที่ใช้เรียบเรียง ในงานเขียน.....	104